

Vastaus Elina Nykyrin ja Marjo Vackerin sekä 20 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaalle lasten parlamentti

VD/12960/00.02.00.03/2022

KK/AV/SI/TR/KP/EA-K/JT

Elina Nykyri ja Marjo Vacker sekä 20 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Kuntalaisten osallistaminen päätöksentekoprosesseihin on yksi Vantaan kaupungin uuden strategian tavoitteista. Meillä on aktiivisia asukkaita, ja myös lapset ja nuoret haluaisivat vaikuttaa asioihin. Nuorisovaltuusto Vantaalla on, ja se kokoontuu useamman kerran vuodessa. Nuorisovaltuuston jäsenenä on yläkouluikäisiä, lukiolaisia ja ammatillisen puolen opiskelijoita, alakouluikäisiä ei siellä ole. Nuorisovaltuustolla on edustaja jokaisessa Vantaan kaupungin lautakunnassa, tarkastus- ja vaalilautakunta lukuun ottamatta. Nuorisovaltuuston edustajalla on myös läsnäolo- ja puheoikeus Vantaan valtuuston kokouksissa.

Monessa kunnassa (esim. Tammela, Nokia, Turku ja Tampere) toimii nuorisovaltuuston lisäksi niin sanottu lasten parlamentti, jossa alakouluikäiset lapset voivat kertoa kaupungin päättäjille kehittämisideoitaan. He voivat muun muassa lausua mielipiteensä opetusta koskevista päätöksistä. Lasten parlamentin havaittu osallistavan lapsia jo varhain ottamaan kantaa heille tärkeisiin asioihin ja kehittävän myös tärkeitä yhteistyötaitoja, joita lapsi tulee tarvitsemaan tulevaisuudessa. Me allekirjoittaneet esitämme, että Vantaalle perustetaan lasten parlamentti. Sen toimintaa suunnittelemaan on syytä ottaa mukaan niin perusopetuksen kuin nuorisopalveluiden toimijoita. On tärkeää ottaa lapset vahvemmin mukaan päätöksentekoon Vantaalla. Onhan Vantaan kaupunki mukana Unicefin lapsiystävällinen kunta -hankkeessa. Meidän on kuunneltava lapsia ja nuoria, myös alakouluikäisiä.”

Kaupunginvaltuusto 14.11.2022 § 29

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Lasten parlamentti on ajatuksena kannatettava. Vantaalainen oma lasten ja nuorten vaikuttamisen rakenne ja prosessi on Vaikuttajapäivä. Vuoden teemaa käsitellään kaikissa luokissa ja ryhmissä, myös esi- ja alakoulussa. Kaupungintalolle huhtikuussa kokoontuu kaksi edustajaa kustakin koulusta/oppilaitoksesta. Siellä lapset ja nuoret tuovat päättäjien ja johdon vastattavaksi omia aloitteitaan. Vaikuttajapäivässä on olennaista, että edustuksellisen yhden päivän lisäksi kaikki pääsevät osallistumaan omissa kouluissa ja oppilaitoksissaan. Vaikuttajapäivää on mahdollista kehittää esimerkiksi lapsiparlamentin suuntaan, mutta kehittäminen vaatii resursseja ja lisäksi siinä olisi huomioitava kaikkien lasten mahdollisuus osallistua.

Kaikkien vantaalaisten lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen on tärkeää, ja yksi tavoitteista Vantaan Lapsiystävällinen kunta (LYK) -työssä. Osana LYK-toimintasuunnitelmaa on jo viime vuonna toteutunut ja nyt käynnissä useampi toimenpide lasten ja

nuorten osallisuuden kehittämiseksi. Kehittämisen painopiste on jokaisen lapsen osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien tukeminen heidän omassa arjessaan. Tavoitetta on edistetty mm. päivittämällä osallisuuden menetelmäpankki henkilöstölle lapsilähtöisillä menetelmillä ja päivittämällä Lapset ja nuoret ympäristönsä suunnittelijoina -toimintamalli uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeisiin. Tänä vuonna kehitämme työntekijöiden ja luottamushenkilöiden jalkautumista lasten ja nuorten arkeen (lapsilähtöinen tapa lisätä vuoropuhelua, tuttuutta ja ymmärrystä puolin ja toisin). Lisäksi suunnitteilla on vammaisten lasten ja nuorten fokusryhmä, joka toimisi joustavasti lasten ja nuorten toiveiden ja tarpeiden mukaan – ei ensisijaisesti lain tai olemassa olevan organisaation ja sen prosessien mukaan. Myös nuorten toimituksen perustaminen, vertaisviestintä vaikuttamismahdollisuuksista, on agendalla.

Lakisääteinen nuorisovaltuusto toimii Vantaalla hyvin. Toisaalta nuorisovaltuuston toiminnassakin haasteena on kehittää sitä niin, että se toimisi siltana vantaalaisten lasten ja nuorten sekä kuntaorganisaation välillä (vrt. Hämeenlinna). Vantaalla toimii myös aktiivisia oppilas- ja opiskelijakuntia kouluissa ja oppilaitoksissa. Niiden työtä on syksyllä 2022 järjestettyjen yhteistapaamisten myötä lähdetty kehittämään siihen suuntaan, että jokainen lapsi ja nuori, myös tukea tarvitsevat, voisi osallistua ja vaikuttaa osana oppilaskuntatoimintaa (LYK toimenpide).

Lasten ja nuorten osallisuuden kaupunkitasoinen koordinointi toteutuu Lapsiystävällinen kunta -työn toimesta Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla, kaupunkitasoinen osallisuuden koordinointi ja nuorisovaltuuston työn tuki taas on Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan vastuulla. Tämänhetkisillä resursseilla uuden lasten vaikuttamisrakenteen luominen ei ole mahdollista. Vaikuttajapäivää koordinoitiin aluksi hankerahoituksella, nyttemmin joka vuosi on erikseen haettu määräaikainen työntekijä. Vakanssin puute on vaikeuttanut sekä päivän järjestämistä että pitkäjänteistä kehittämistä. Vaikuttajapäivää olisi mahdollista kehittää ympärivuotisempaan, lasten parlamenttia vastaavaan suuntaan, mutta siihen tarvitaan vakituinen työntekijä. Jos lasten parlamenttiin olisi resurssi ja tahtotila, se kannattaisi rakentaa eri tavalla kuin nuorisovaltuusto kunnioittaen lasten arkea ja heidän luontaista tapaansa osallistua ja vaikuttaa omaan arkeensa.

Kaupunginhallitus 17.4.2023 § 30

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Elina Nykyrille ja Marjo Vackerille sekä 20 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti palauttaa asia valmisteluun.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala täydentää vastaustaan seuraavasti:

Lapsiparlamentti on usein edustuksellisesti koottu erillinen lasten ryhmä, joka tuo edustuksellisesti esille parhaimmillaan koko kaupungin laajuisesti valmisteltuja aloitteita. Lapsiparlamentit kokoontuvat tyypillisesti muutaman kerran vuodessa (1–4) muodostamaan ehdotuksensa ja mielipiteensä päättäjille.

Vantaalainen lasten ja nuorten laajempi vaikuttamisen rakenne ja prosessi on jo 15 vuotta ollut Vaikuttajapäivä, joka sisällöllisesti saavuttaa Lapsiparlamentille asetetut tavoitteet ja konkreettisesti osallistaa lapsia ja nuoria vahvemmin ja yhtä useasti, kuin tyypillisessä Lapsiparlamentin kokoonpanossa.

Vaikuttajapäivän toimintamallia kehitetään vuodesta 2023 alkaen niin, että vuorovuosittain Vaikuttajapäivän ennakotehtävät liittyvät yhteen kaupunkitasoisen osallistuvan budjetoinnin kanssa ja vuorovuosittain keskittyvät lasten ja nuorten vuorovaikutukseen ja dialogiin kaupungin päättäjien kanssa. Vaikuttajapäivä koostuu kahdesta tai kolmesta, syksyllä ja keväällä järjestettävästä tapahtumakokonaisuudesta, joista syksyn tapahtumakokonaisuus osallistaa joka vuosi kaikkien Vantaan esikoulujen, koulujen ja oppilaitosten lapsia ja nuoria kunkin vuoden teeman mukaisesti. Toimintamuotona on jokaisessa esikouluryhmässä, koululuokassa ja oppilaitoksessa järjestettävä oppituntipohja, jonka avulla kerätään kaikkien vantaalaisten lasten ja nuorten mielipiteitä, kehittämisideoita tai näkemyksiä. Keväisin järjestettävässä tapahtumassa taas lapset ja nuoret osallistuvat edustuksellisesti vuoropuheluun tai yhteiskehittämiseen päättäjien kanssa. Vaikuttajapäivän tapahtumakokonaisuus tuo monipuolisesti esille vaikuttamisen eri tapoja vaihtuvien vuoropuhelu- ja Osallistuvan budjetoinnin teemavuosien myötä.

Vantaan kaupungissa järjestetään vuodesta 2023 eteenpäin joka toinen vuosi toteutettava koko kaupungin laajuinen osallistuva budjetointi, johon Vaikuttajapäivän tapahtumakokonaisuudet sidotaan teemallisesti järjestettävänä vuonna. Vuoden 2023 syksyllä esikoululaisilta, koululaisilta ja opiskelijoilta kerätään ennakotehtävinä osallistuvan budjetoinnin ideoita, jotka toimitetaan ehdotuksiksi. Kevättalvella 2024 osallistuvan budjetoinnin ehdotuksista voivat teknisistä syistä äänestää kaikki Vantaalaiset 13-vuotiaat ja sitä vanhemmat; tulevaisuudessa äänestysikärajan laskemista voidaan suunnitella, ja tätä on alettukin jo selvittää kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan aloitteesta. Keväällä 2024 jatkuon valittuja osallistuvan budjetoinnin ehdotuksia yhteiskehitetään joka kouluasteella tapahtuvissa työpajoissa. Osallistuvan budjetoinnin vuosina lapsia ja nuoria osallistetaan laajasti ja konkreettisesti oman lähialueensa kehittämiseen ja siihen vaikuttamiseen.

Osallistuvan budjetoinnin teema toteutuu Vaikuttajapäivässä joka toinen vuosi, joiden väliin jäävinä vuosina tapahtumakokonaisuuksien tavoitteena on vuoropuhelun lisääminen päättäjien ja lasten sekä nuorten välillä. Syksyisin esikoulun, peruskoulun ja toisen asteen oppilaitoksissa toteutetaan ikätasoisesti dialogeja tai tapahtumia, joissa vuonna 2025 teemana on strategia. Talvella toteutetaan alueellisia vuoropuheluja edustuksellisesti, ja keväällä 2026 järjestetään Vaikuttajapäivä-tapahtuma kaupungintalolla, johon jokaisesta koulusta ja oppilaitoksesta kutsutaan 1–2 edustajaa. Lapsille ja nuorille ovat omat, puolen päivän mittaiset ohjelmakokonaisuutensa, joissa he pääsevät työskentelemään ryhmissä sekä osallistumaan paneelikeskusteluun päättäjien kanssa. Päivän päätteeksi lapset ja nuoret voivat tuoda ehdotuksia tai aloitteita kaupungin päättäjien tietoon.

Vaikuttajapäivä-tapahtumakokonaisuuden tavoitteena on osallistaa lapsia ja nuoria päätöksentekoon, tukea heidän osallisuuden kokemustaan ja toimijuuttaan, sekä kehittämisessä ottaa erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten osallistumisen edellytykset huomioon. Vaikuttajapäivän uudessa toimintamallissa on mukana myös oppilaskuntien alueelliset yhteistapaamiset, joissa lasten ja nuorten kanssa yhdessä suunnitellaan vaikuttamismahdollisuuksia. Vaikuttajapäivän kehittämisessä on kulkenut mukana motto ”joka päivä on Vaikuttajapäivä”. Viime vuosien aikana Vaikuttajapäivää on kehitetty monella eri tavalla ja monen eri ihmisen toimesta, sillä päivälle ei ole pystytty toistaiseksi osoittamaan pysyvää vastuuhenkilöä vakituisen vakanssin puutteen takia. Vaikuttajapäivän rakenteen vakiinnuttamisen kautta voidaan keskittyä vahvemmin arkipäivän osallisuuden kehittämiseen ja jokaisen lapsen äänen kuuluvaksi tekemiseen.

Koska Vaikuttajapäivä osallistaa niin laajasti vantaalaisia lapsia ja nuoria, se myös kuormittaa koulujen ja oppilaitosten henkilöstöä. Lapsiparlamentti on ajatuksena kannatettava, mutta sen tavoitteet toteutuvat jo olemassa olevissa osallistamisen rakenteissa. Erillisen Lapsiparlamentin perustaminen toisi kaupungille kaksi tavoitteiltaan ja toimiltaan samankaltaista rakennetta. Rakenteiden lisääminen kuormittaisi koulujen ja oppilaitosten henkilöstöä, ja tällaisen rakenteen perusopetukseen luomisen edellytyksenä onkin opetushenkilöstön ja hallinnon resurssien kartoittaminen.

Lapsiparlamentille asetetut toiveet ja tavoitteet on mahdollista integroida osaksi Vaikuttajapäivää, esimerkiksi nostamalla alakouluikäisten lasten osallisuuden kehittämistä aikaisempaa keskeisemmäksi painopisteeksi. Lapsiparlamentin tavoitteiden ja toimien erittely, niiden vertaaminen Vaikuttajapäivän tämänhetkiseen konseptiin ja mahdollisten eroavaisuuksien tai eriävien painopisteiden yhdistäminen osaksi Vaikuttajapäivää on mahdollinen tapa vahvistaa Lapsiparlamentin tavoitteita Vantaalla, luomatta sille erillistä, päällekkäistä rakennetta.

Kaupunginhallitus 27.11.2023 § 24

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Elina Nykyrille ja Marjo Vackerille sekä 20 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Liite:

- allekirjoitettu Elina Nykyrin ja Marjo Vackerin sekä 20 muun valtuutetun aloite Vantaalle lasten parlamentti

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus – ja valituskielto

Lisätiedot:

Osallisuusasiantuntija Ellinoora Ala-Karvia, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)